

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11
The 11th STOU National Research Conference

การบังคับหลักประกันทางธุรกิจ กรณีสิทธิเรียกร้อง ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558
The Business Security Enforcement in Case of Account Receivable
under Business Security Act B.E. 2558

ยสวดี ไคว์คาศัย (Yotsawadee Kokasai)¹ วราภรณ์ วนาพิทักษ์ (Varaporn Vanaphituk)²
มาลี สุระเชษฐ (Malee Surachet)³

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประกันหนี้ด้วยสิทธิเรียกร้อง ศึกษาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกันหนี้ด้วยสิทธิเรียกร้องของกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ ศึกษาวิเคราะห์ถึงข้อดี ข้อเสีย สภาพปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจประเภทสิทธิเรียกร้อง ของกฎหมายไทย เปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา และปรับปรุงกฎหมาย โดยเป็นการวิจัยทางนิติศาสตร์ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร โดยสนใจศึกษาในประเด็นปัญหาวิธีการบังคับหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้องที่สามารถบังคับหลักประกันได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ผลการศึกษาพบว่า การประกันหนี้ด้วยสิทธิเรียกร้องเป็นมาตรการที่ช่วยให้ผู้ประกอบการธุรกิจสามารถจัดหาเงินทุนมาใช้ในการประกอบธุรกิจได้ ประเทศไทยประกาศใช้พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น โดยยังสามารถครอบครองและใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนั้นได้ โดยมีมาตรา 9 ของ UCC ของประเทศสหรัฐอเมริกาและ Floating charge ของสหราชอาณาจักร เป็นต้นแบบ เมื่อศึกษา Floating charge ของสหราชอาณาจักร พบว่า เมื่อทำสัญญาหลักประกันทางธุรกิจแล้วต้องทำหนังสือแจ้งไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิให้ทราบการเป็นหลักประกันด้วย ถือเป็นข้อดีที่ทำให้ลูกหนี้แห่งสิทธิมีความมั่นใจในการจ่ายเงินให้แก่บุคคลที่มีสิทธิได้รับตามกฎหมาย ผู้ศึกษาจึงเสนอแนะให้แก้ไขบทบัญญัติกฎหมายให้มีการบอกกล่าวไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิ หรือให้ลูกหนี้แห่งสิทธิยินยอม ก่อนหรือขณะมีการจดทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจ และ ปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมายในด้านต่างๆ ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ หลักประกันทางธุรกิจ สิทธิเรียกร้อง บังคับหลักประกันทางธุรกิจ

¹ นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช de2527@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช varaporn@stou.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช malee.jung@hotmail.com.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

Abstract

This independent study The objectives were (1) to study concepts and theories related to debt security especially account receivable (2) to study legal principles related to debt security especially account receivable of Thai law and foreign laws (3) to study and analyze the advantages and disadvantages, as well as the condition of legal problems relating to the enforcement of business security especially account receivable of Thai law by comparing it with foreign laws (4) to suggest solutions to problems and improving the law on enforcement of business security especially account receivable. This independent study is a qualitative research with document research methods. The interested issue is how to enforce business security especially account receivable quickly and efficiently in order to comply with the intent of the Business Security Act B.E. 2558. The results found that (1) A debt security is a financial instrument that helps businessman in procure investments. (2) Thailand has enacted the Business Security Act B.E. 2558 to support business operators. Make it easier to access funding sources. They are still able to own and take advantage of the assets they secured, with Article 9 of the United States' UCC and the United Kingdom's floating charge model (3). to the debtor of the right to know as security. It is an advantage that the debtor of rights has the confidence to pay off debt to the rightful person. (4) The researcher suggested that the law should be revised. The debtor of the account receivable should be given noticed or give the consent before or while registering business security. In addition, revising legal provisions in various fields to be more clear.

Keywords: Business security, Account receivable, Security enforcement, Enforcing business collateral

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

บทนำ

จากผลการจัดอันดับความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ Ease of Doing Business ค.ศ. 2018⁴ โดยธนาคารโลก เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2560 โดยหนึ่งในสิบของตัวชี้วัดที่สำคัญด้านหนึ่ง ได้แก่ การได้รับสินเชื่อ (Getting Credit) แสดงให้เห็นว่า การประกอบธุรกิจนั้น ผู้ลงทุนจะต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก ต้องจัดหาสินเชื่อ เพื่อให้สามารถแข่งขันธุรกิจกับผู้อื่นได้ การประกันหนี้มีความสำคัญในการระดมทุนในการประกอบธุรกิจ การประกันหนี้ตามกฎหมายไทย ประกอบด้วย การประกันหนี้ด้วยบุคคล และการประกันหนี้ด้วยทรัพย์สิน ช่วยเพิ่มความมั่นใจให้เจ้าหนี้ได้ว่า เมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้สามารถบังคับเอาหลักประกันได้ โดยการประกันหนี้ด้วยทรัพย์สิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ป.พ.พ.) มีเพียง 2 ชนิด คือ จำนำ และจำนอง โดยการจำนำต้องส่งมอบทรัพย์สิน และการจำนองก็มีข้อจำกัดว่า ผู้จำนองต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่นำมาจำนอง และใช้การจำนองได้กับทรัพย์สินบางประเภท คือ อสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์พิเศษที่กฎหมายกำหนดให้จดทะเบียนเท่านั้น ปัจจุบันจึงมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจ โดยเฉพาะกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น มีสภาพคล่องทางการเงินมากขึ้น โดยที่ยังสามารถครอบครองและใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนั้นได้ โดยปัจจุบันกรมพัฒนาธุรกิจการค้าซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบดูแลสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ ได้รวบรวมเก็บสถิติพบว่า สิทธิเรียกร้องยังคงเป็นทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.84⁵ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง

แต่เนื่องจากมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 กำหนดไว้แต่เพียงว่า “ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นสิทธิเรียกร้อง เมื่อผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกันไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิแล้ว ห้ามมิให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้ให้หลักประกันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว เมื่อหนี้แห่งสิทธิเรียกร้องถึงกำหนดชำระ ให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้รับหลักประกัน” เป็นผลให้ผู้ยึดถือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน (ลูกหนี้แห่งสิทธิ) อาจไม่มีความมั่นใจว่าจะชำระหนี้ให้กับบุคคลที่มีสิทธิได้รับตามกฎหมายและต้องชำระหนี้ในจำนวนเท่าใด เพราะกรณีดังกล่าวยังไม่มีขั้นตอนการบอกกล่าวไปยังบุคคลภายนอกผู้ยึดถือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน (ลูกหนี้แห่งสิทธิ) เพื่อทราบ หรือกำหนดว่าลูกหนี้แห่งสิทธิต้องให้ความยินยอม ก่อนจดทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจ เมื่อในทางปฏิบัติ ในกรณีมีการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ลูกหนี้แห่งสิทธิไม่มีความมั่นใจในการให้ผู้รับหลักประกันมาบังคับหลักประกัน จึงต้องอาศัยมาตรา 46 เข้าสู่กระบวนการทางศาล ซึ่งจะใช้ระยะเวลานาน ไม่เป็นตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจฉบับนี้

นอกจากนั้น เนื่องจากพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ยอมให้ทรัพย์สินที่จะเกิดหรือมีขึ้นในอนาคตมาใช้เป็นหลักประกัน ยอมให้ผู้ให้หลักประกันสามารถจำหน่าย จ่ายโอน ใช้สอย หรือใช้ไปสิ่งซึ่งทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกันได้จนกว่าจะมีบังคับหลักประกันนั้น โดยใน พ.ร.บ. กำหนดไว้แต่เพียงว่า ผู้ให้หลักประกันต้องสงวนรักษาทรัพย์สิน และให้ผู้รับหลักประกันเข้าตรวจดูทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามสมควร หากเกิดความเสียหายเกิดขึ้น ผู้ให้หลักประกันต้องรับผิดชอบ จึงเป็นกรณีที่น่าสนใจว่า ถ้าทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันทางธุรกิจมีค่าลดน้อยถอยลงไปเพราะการดำเนินธุรกิจตามปกติทางการค้า หรือถ้าสิทธิเรียกร้องที่นำเป็นหลักประกันมีมูลค่าลดลงกว่าวันที่นำไปจดทะเบียน เช่น มีการโอนสิทธิ

4 วมลรัตน์ เพ็ญตระกูล. ประเทศไทยกับกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ. *กรมพัฒนาธุรกิจการค้า*. 22 พฤษภาคม 2564. สืบค้นจาก https://www.dbd.go.th/download/article/article_20180719101751.pdf

5 ประชาชาติธุรกิจ. *โควิดกระทบยอดสัญญาหลักประกันทางธุรกิจลด 13% หวัง ปี 64 ดีขึ้น*. 22 พฤษภาคม 2564 สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/economy/news-631252>

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

เรียกร้อง หรือ สิทธิเรียกร้องนั้นเป็นเงินพึงได้ที่ผู้ให้หลักประกันต้องนำมาหักกับค่าปรับตามสัญญาหลักก่อน เมื่อมีเหตุบังคับหลักประกัน และผู้รับหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้องได้ดำเนินการบังคับหลักประกันได้หรือไม่ เพียงใด ใครเป็นผู้รับผิดชอบ ในหนี้ส่วนที่ขาดอันเป็นส่วนต่างระหว่างมูลค่าหลักประกัน ณ วันที่จดทะเบียนกับมูลค่าหลักประกัน ณ วันที่บังคับหลักประกัน ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษา สัญญาหลักประกันทางธุรกิจ เหตุแห่งการบังคับหลักประกัน การบังคับหลักประกันทางธุรกิจ โดยเน้นหลักประกันทางธุรกิจประเภทสิทธิเรียกร้อง ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 โดยพิจารณาตลอดถึงประเด็นควรกำหนดเงื่อนไขพื้นฐานในสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ การปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมายให้มีผลผูกพันกับลูกหนี้แห่งสิทธิที่อยู่ในสถานะพักการชำระหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย ตลอดจนเสนอแนวทางการแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประกันหนี้ด้วยสิทธิเรียกร้อง หลักประกันทางธุรกิจ การบังคับหลักประกันทางธุรกิจประเภทสิทธิเรียกร้อง
- 2 เพื่อศึกษาหลักกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง ตามกฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายไทย ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 เปรียบเทียบกับกฎหมาย Uniform Commercial Code Article 9 เรื่อง Secured Transaction ในประเทศสหรัฐอเมริกา และกฎหมาย Floating Charge ในประเทศสหราชอาณาจักร
- 3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงข้อดี ข้อเสีย ตลอดจนสภาพปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง ของกฎหมายไทย โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ
- 4 เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา และปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้องของไทย ให้สามารถบังคับหลักประกันทางธุรกิจได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ เป็นการวิจัยทางนิติศาสตร์ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร จากการสืบค้นแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น จากบทบัญญัติของกฎหมาย ตำรา วารสาร บทความทางวิชาการ รวมถึงแนวคำพิพากษา หรือการให้ความเห็นทางกฎหมาย เอกสารอิเล็กทรอนิกส์และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 เปรียบเทียบกับกฎหมาย Uniform Commercial Code Article 9 เรื่อง Secured Transaction ในประเทศสหรัฐอเมริกา และกฎหมาย Floating Charge ในประเทศสหราชอาณาจักร เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง ให้สามารถบังคับหลักประกันทางธุรกิจได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ผลการวิจัย

สัญญาหลักประกันทางธุรกิจ ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 หมายถึง สัญญาซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ผู้ให้หลักประกัน ตราทรัพย์สินไว้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ผู้รับหลักประกัน เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ โดยไม่จำเป็นต้องส่งมอบทรัพย์สินนั้นแก่ผู้รับหลักประกัน โดยผู้ให้หลักประกัน อาจตราทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันการชำระหนี้อันบุคคลอื่นต้องชำระก็ได้

ทรัพย์สินที่สามารถนำมาวางหลักประกัน ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ได้แก่ 1.กิจการ 2.สิทธิเรียกร้อง 3.สังหาริมทรัพย์ 4.อสังหาริมทรัพย์ 5.ทรัพย์สินทางปัญญา และ 6.ทรัพย์สินอื่น เช่น ไม้ยืนต้น

พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 มีเจตนารมณ์ให้สามารถบังคับหลักประกันได้รวดเร็ว ไม่ต้องเสียเวลาผ่านกระบวนการทางศาลที่อาจจะส่งผลให้การบังคับหลักประกันมีความล่าช้า แต่อย่างไรก็ตาม ต้องอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องด้วย คือการชำระหนี้ต้องชำระหนี้ไปยังบุคคลที่มีสิทธิ (เจ้าหน้าที่โดยชอบกฎหมาย) หากชำระหนี้ให้แก่ผู้ไม่มีสิทธิหนี้จะไม่ระงับ เจ้าหน้าที่ที่แท้จริงอาจเรียกให้ชำระหนี้ได้ ทำให้ลูกหนี้แห่งสิทธิซึ่งเป็นบุคคลภายนอกต้องชำระหนี้ซ้ำ เว้นแต่กรณีที่ผู้รับชำระหนี้ได้รับชำระหนี้ไปแล้วแต่นำไปให้แก่เจ้าหน้าที่ ทำให้เจ้าหน้าที่ที่แท้จริงได้รับประโยชน์จำนวนเท่าใดก็จะถือว่า “เป็นลาภนอก” หนี้ระงับไปเท่าจำนวนนั้น

เมื่อศึกษาการบังคับหลักประกันพบว่า การที่จะบังคับหลักประกันทางธุรกิจได้ต้องมีเหตุแห่งการบังคับหลักประกันเกิดขึ้นก่อน ซึ่งเหตุแห่งการบังคับหลักประกัน แบ่งเป็น เหตุตามข้อสัญญา ที่คู่สัญญาสามารถกำหนดได้ตามหลักเสรีภาพในการแสดงเจตนา และ เหตุตามข้อกฎหมาย ซึ่งเป็นเหตุที่ทำให้ผู้รับหลักประกันสามารถบังคับหลักประกันได้ แม้จะไม่ได้กำหนดไว้ในสัญญา เช่น ลูกหนี้ผิดนัด หรือการที่ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบในกรณีการชำระหนี้พ้นวิสัยอันเกิดจากความผิดของลูกหนี้ เป็นต้น และเมื่อเกิดเหตุแห่งการบังคับหลักประกันแล้ว ผู้รับหลักประกันมีสิทธิบังคับหลักประกันตามที่กฎหมายกำหนดรายละเอียดหรือกระบวนการเอาไว้

การบังคับหลักประกันตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 มาตรา 39 วรรคสี่ กำหนดว่า “ในกรณีมีการบังคับหลักประกันทางธุรกิจประเภทสิทธิเรียกร้อง เมื่อผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกันไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิแล้ว ห้ามมิให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้ให้หลักประกัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว เมื่อหนี้แห่งสิทธิเรียกร้องถึงกำหนดชำระให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้รับหลักประกัน” ข้อกฎหมายดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อบุคคลภายนอกอย่างลูกหนี้แห่งสิทธิในทางปฏิบัติ คือ ลูกหนี้แห่งสิทธิ อาจไม่มีความมั่นใจว่า จะชำระหนี้ไปยังผู้มีสิทธิได้รับตามกฎหมายที่แท้จริงหรือไม่ เนื่องจากผู้ที่ทำหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกัน เป็นบุคคลภายนอก ไม่ใช่คู่สัญญาหรือเจ้าหน้าที่ที่ตนต้องชำระ ในทางปฏิบัติจึงต้องอาศัยมาตรา 46 ของพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 เพื่อเข้าสู่กระบวนการทางศาล ซึ่งจะเป็นการเพิ่มขึ้นขั้นตอน และเสียเวลาในการดำเนินการ อีกทั้ง ไม่สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ประสงค์ให้มีการบังคับหลักประกันที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมาย Uniform Commercial Code Article 9 เรื่อง Secured Transaction ในประเทศสหรัฐอเมริกา และกฎหมาย Floating Charge ในประเทศสหราชอาณาจักรหรืออังกฤษ ซึ่งเป็นกฎหมายต้นแบบของพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 พบว่า

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

มาตรา 9 ของ Uniform Commercial Code (UCC) ของประเทศอเมริกา⁶ การจะทำหลักประกันต้องประกอบด้วย 1) ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันต้องอยู่ในความครอบครองของเจ้าหนี้มีประกันหรือลูกหนี้ต้องลงนามในหนังสือข้อตกลงว่าด้วยหลักประกัน 2) จัดแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ 3) ลูกหนี้มีสิทธิในหลักประกัน 4) กรณีเงินหรือตราสารหนี้ ผู้รับหลักประกันเป็นผู้ครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันไว้ ก็เป็นอันสมบูรณ์แล้ว เมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะขาย ให้เช่า ให้สิทธิ หรือจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ทั้งนี้ ต้องอยู่ในกรอบของกฎหมายและเงื่อนไขในสัญญาที่ตกลงกัน โดยมีวิธีการบังคับหลักประกันได้ด้วยตนเอง เจ้าหนี้สามารถเข้าครอบครองทรัพย์สินหลักประกันได้โดยไม่ต้องบอกกล่าว และไม่ต้องผ่านกระบวนการทางศาล หากไม่เป็นการขัดความสงบเรียบร้อยของสังคม แต่หากมีทำสัญญาตกลงกันไว้ว่า ต้องแจ้งให้ลูกหนี้ทราบก่อนการยึดทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เจ้าหนี้ก็ต้องปฏิบัติตาม แต่การโอนสิทธิเรียกร้องจะสมบูรณ์ต้องมีหนังสือบอกกล่าวการโอนต่อลูกหนี้ มีลายมือชื่อผู้โอนหรือผู้รับโอน และรายละเอียดสิทธิเรียกร้องที่ถูกโอน ทั้งนี้ ลูกหนี้มีสิทธิร้องขอให้ผู้รับโอนแสดงหลักฐานความมีอยู่จริงของการโอน หากผู้รับโอนเพิกเฉย ลูกหนี้สามารถหลุดพ้นจากหนี้โดยการชำระหนี้แก่ผู้โอน แม้ว่าลูกหนี้ได้รับการบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายแล้ว⁷

สำหรับการประกันหนี้แบบ Floating charge ของประเทศอังกฤษ⁸ ไม่มีแบบสัญญา แต่จะใช้ยื่นผู้บังคับหลักประกันเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และเจ้าหนี้อื่นได้ ต่อเมื่อจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานและทำหนังสือแจ้งไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิทราบการเป็นหลักประกัน โดยลูกหนี้สามารถใช้สอยทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันได้ตามปกติทางการค้าของธุรกิจ จนกว่าจะมีการแปลงสภาพของหลักประกัน (Crystallization) จากทรัพย์สินไม่เฉพาะเจาะจง กลายเป็นทรัพย์สินเฉพาะเจาะจง โดยสาเหตุของการแปลงสภาพหลักประกัน (Crystallization) ก็คือเหตุแห่งการบังคับหลักประกัน เช่น ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ ซึ่งเมื่อเกิดการแปลงสภาพของหลักประกันแล้ว ก็จะเข้าสู่กระบวนการบังคับหลักประกัน โดยมีศาลแต่งตั้งผู้ดูแลและบังคับหลักประกัน (Receiver) ซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจในการรวบรวมทรัพย์สิน ตลอดจนขายทรัพย์สินหรือเข้าดำเนินธุรกิจของลูกหนี้ต่อ หรือเจ้าหนี้อาจร้องขอต่อศาลเพื่อเอาทรัพย์สินประกันหลุดเป็นของเจ้าหนี้ โดยหากเป็นการโอนสิทธิเรียกร้อง การโอนจะสมบูรณ์ต่อเมื่อ 1) เป็นการโอนสิทธิเรียกร้องโดยเด็ดขาด คือผู้รับโอนได้สิทธิเรียกร้องโดยสมบูรณ์ ผู้โอนไม่เหลือผลประโยชน์ใดๆ 2) ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอน 3) ผู้โอนหรือผู้รับโอนส่งหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันก่อนมีการฟ้องคดี

เมื่อศึกษาประเด็นการบังคับหลักประกันตามกฎหมายไทย ภายหลังลูกหนี้ล้มละลาย พบว่า เจ้าหนี้มีประกันที่มีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้รายอื่น แต่เจ้าหนี้ต้องสละหลักประกันเข้าสู่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อนแล้วจึงจัดสรรแบ่งเงินตามลำดับเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย

6 นิรมล นพสิทธิ์. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาหลักประกันทางธุรกิจร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพมหานคร. 2557. หน้า 60-76 และ

ทรงยศ พุทธิยัยกุล. ปัญหาหลักประกันทางธุรกิจ ศึกษากรณีการนำสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ. มหาวิทยาลัยศรีปทุม. กรุงเทพมหานคร. 2559. หน้า 49-50

7 สุตา หวังสุวัฒนา. “ปัญหาการบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องกับการคุ้มครองลูกหนี้ในการทำแฟคตอริง”. วารสารนิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. หน้า 134-145

8 นิรมล นพสิทธิ์. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาหลักประกันทางธุรกิจร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. หน้า 50-59

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

เมื่อศึกษากรณีบังคับหลักประกันโดยการขายทอดตลาดแล้วได้เงินมาน้อยกว่าจำนวนหนี้ กฎหมายกำหนดให้ผู้รับหลักประกันอาจเรียกร้องเงินที่ยังขาดจากลูกหนี้ได้ แต่หากผู้ให้หลักประกันไม่ได้เป็นลูกหนี้ กรณีนี้จะเรียกร้องส่วนที่ขาดจากผู้ให้หลักประกันไม่ได้

อภิปรายผลการวิจัย

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจตามหลักกฎหมายไทยตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 กับมาตรา 9 ของ Uniform Commercial Code (UCC) ของประเทศสหรัฐอเมริกา และการประกันหนี้แบบ Floating Charge ของสหราชอาณาจักร ในประเด็นเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้องและขั้นตอนการบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องแล้ว จึงวิเคราะห์ตามประเด็นปัญหาได้ ดังต่อไปนี้

1. ประเด็นปัญหาที่ต้องการศึกษาหาวิธีการบังคับหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้องที่มีความชัดเจน สามารถบังคับหลักประกันได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558

ผู้ศึกษาจึงพิจารณาได้ว่า การโอนสิทธิเรียกร้องตามมาตรา 9 ของ Uniform Commercial Code (UCC) ของประเทศอเมริกา จะสมบูรณ์ต้องมีหนังสือบอกกล่าวการโอนต่อลูกหนี้ มีลายมือชื่อผู้โอนหรือผู้รับโอน และรายละเอียดสิทธิเรียกร้องที่ถูกโอน โดยลูกหนี้มีสิทธิร้องขอให้ผู้รับโอนแสดงหลักฐานความอยู่จริงของการโอน หากผู้รับโอนเพิกเฉย ลูกหนี้สามารถหลุดพ้นจากหนี้ และการประกันหนี้แบบ Floating charge ของประเทศอังกฤษ มีกำหนดว่า ต้องทำหนังสือแจ้งไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิทราบการเป็นหลักประกันหรือ ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอน ซึ่งเป็นกรณีที่มีลายมือชื่อของผู้ที่จะเสียสิทธิคือ ผู้โอน ซึ่งการที่มีการแจ้งไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิทราบการเป็นหลักประกัน ทำให้ลูกหนี้แห่งสิทธิมั่นใจได้ว่า การบังคับหลักประกันจะเป็นการกระทำของผู้มีสิทธิ ลูกหนี้แห่งสิทธิจะชำระหนี้ไปยังผู้มีสิทธิที่แท้จริงตามกฎหมาย ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีขั้นตอนการทำหนังสือแจ้งไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิทราบการเป็นหลักประกันในช่วงเวลา ก่อน หรือ ณ วันจดทะเบียน เพื่อให้ลูกหนี้แห่งสิทธิได้ทราบสถานะของสิทธิเรียกร้องนั้น และมั่นใจได้ว่า เมื่อถึงเวลาถูกบังคับหลักประกัน ลูกหนี้แห่งสิทธิจะชำระหนี้แก่ผู้มีสิทธิที่แท้จริง นอกจากนั้น ผู้ศึกษาเสนอให้มีการแนบหลักฐานการจดทะเบียน หรือ กำหนดให้ลูกหนี้แห่งสิทธิสามารถตรวจสอบการจดทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจผ่านระบบออนไลน์ได้

2. ประเด็นการบังคับหลักประกันตามกฎหมายไทย ภายหลังลูกหนี้ล้มละลาย พบว่า กรณีที่อยู่ในสภาวะพักชำระหนี้ จะมีผลให้ไม่สามารถบังคับหลักประกันได้ แต่ยังคงไว้ซึ่งสิทธิเจ้าหนี้มีประกันที่มีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้รายอื่น แต่เจ้าหนี้ต้องสละหลักประกันเข้าสู่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อนแล้วจึงจัดสรรแบ่งเงินตามลำดับโดยพิจารณาตามวันและเวลาที่จดทะเบียน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย แสดงให้เห็นว่า เจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิเท่ากันทุกราย ซึ่งมีข้อดีมากกว่ากฎหมายต่างประเทศตามมาตรา 9 ของ UCC ของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่กำหนดว่า ทรัพย์สินทั้งหมดต้องตกอยู่ภายใต้กองทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ทั้งหลาย โดยเท่าเทียมกัน อีกทั้ง เมื่อเปรียบเทียบกับ การประกันหนี้แบบ Floating Charge ที่จัดลำดับการได้รับชำระหนี้ให้เจ้าหนี้หลักประกันหนี้แบบ Floating Charge เป็นเจ้าหนี้ลำดับสุดท้าย แสดงให้เห็นว่า กฎหมายไทยมีข้อดีคือเจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้ที่ไม่มีประกัน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

3. ประเด็นกรณีบังคับหลักประกันแล้วมีมูลค่าน้อยกว่าหนี้ที่เป็นประกัน ความรับผิดชอบในหนี้ที่ยังขาดอยู่ ตามมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 แบ่งเป็น กรณีบังคับทรัพย์สินให้หลุดเป็นสิทธิ กฎหมายกำหนดให้หนี้ประธานและหนี้อุปกรณ้อย่างสัญญาหลักประกันระงับสิ้นสุดลง และสำหรับในกรณีที่บังคับหลักประกันโดยการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เมื่อขายทอดตลาดแล้วได้เงินมาน้อยกว่าจำนวนหนี้ กำหนดให้ผู้รับหลักประกันอาจเรียกร้องเงินที่ยังขาดจากลูกหนี้ได้ แต่หากผู้ให้หลักประกันไม่ได้เป็นลูกหนี้ กรณีนี้จะเรียกร้องส่วนที่ขาดจากผู้ให้หลักประกันไม่ได้ แต่สำหรับมาตรา 9 ของ UCC กำหนดว่า กรณีเงินที่จำหน่ายทรัพย์สินไม่เพียงพอที่จะชำระหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องเรียกร้องส่วนที่ขาดได้

ดังนั้น เพื่อให้มีการกำหนดเรื่องหนี้เงินในส่วนที่ขาดหลังจากบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย ที่หากเป็นการประกันหนี้ในลักษณะจำนอง เจ้าหนี้มีประกันที่สามารถฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลายได้ ต้องสามารถบังคับชำระหนี้ เกินกว่าตัวทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันได้

จากการศึกษา เปรียบเทียบ วิเคราะห์บทบัญญัติของกฎหมายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศเกี่ยวกับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภสิทธิเรียกร้องพบว่า บทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวยังบัญญัติไม่ชัดเจน ครอบคลุมเพียงพอในหลายประเด็นที่กล่าวมา จึงส่งผลในทางปฏิบัติที่นำบทบัญญัติมาบังคับใช้ จึงควรนำข้อดีของกฎหมายต่างประเทศในเรื่องดังกล่าว ประกอบกับประเด็นในด้านต่างๆ มาเสนอเป็นแนวทางในการปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

จากสภาพปัญหา และจากการศึกษา เปรียบเทียบ วิเคราะห์บทบัญญัติของกฎหมายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศเกี่ยวกับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภสิทธิเรียกร้องดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนวทางในการปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวให้มีความชัดเจน มีประสิทธิภาพ และเพื่อให้ส่งผลให้เกิดการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภสิทธิเรียกร้องได้อย่างรวดเร็วตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประเด็นปัญหาว่า วิธีการในการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภสิทธิเรียกร้องที่ชัดเจน สามารถบังคับหลักประกันได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการทางศาล เพื่อให้ลูกหนี้มีความมั่นใจได้ว่า จะชำระหนี้ไปยังเจ้าหนี้โดยชอบกฎหมาย นั้น

ผู้ศึกษามีความเห็น ว่า ควรแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 โดยแก้ไขเพิ่มเติมข้อความในกฎหมายเกี่ยวกับการนำสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ ดังนี้

1) ควรเพิ่มเติม วรรคสาม ในมาตรา 13 โดยแก้ไขเป็นข้อความ ดังนี้

“สัญญาหลักประกันทางธุรกิจต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานทะเบียนตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 2

ในกรณีที่นำกิจการมาเป็นหลักประกัน สัญญาตามวรรคหนึ่งต้องระบุชื่อผู้รับใบอนุญาตคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งยินยอมเป็นผู้บังคับหลักประกันไว้ด้วย

กรณีที่นำสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกัน ให้ผู้ให้หลักประกัน (เจ้าหนี้เดิม) บอกกล่าวไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิ หรือให้ลูกหนี้แห่งสิทธิยินยอม ก่อนหรือขณะมีการจดทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจตามพระราชบัญญัตินี้ และให้นำกฎหมายว่าด้วยการโอนสิทธิเรียกร้อง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

2) แก้ไขวรรคสี่ และเพิ่มเติมวรรคห้า ในมาตรา 39 โดยแก้ไขเป็นข้อความ ดังนี้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

“ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นสิทธิเรียกร้อง เมื่อผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกัน และบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิแล้ว เมื่อหนี้แห่งสิทธิเรียกร้องถึงกำหนดชำระให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้รับหลักประกัน

ทั้งนี้ ลูกหนี้แห่งสิทธิมีสิทธิร้องขอให้ผู้รับหลักประกันแสดงหลักฐานการจดทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจประเภทสิทธิเรียกร้อง หากผู้รับหลักประกันเพิกเฉย ลูกหนี้แห่งสิทธิสามารถหลุดพ้นจากหนี้โดยการชำระหนี้แก่ผู้ให้หลักประกัน แม้ว่าลูกหนี้แห่งสิทธิจะได้รับหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกันและบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายแล้ว”

2. ประเด็นปัญหาว่า กรณีมีสัญญาระหว่างผู้ให้หลักประกันกับลูกหนี้แห่งสิทธิเป็นสัญญาหลักที่จะนำมาจดทะเบียนเป็นหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง มีเงื่อนไขกำหนดห้ามโอนสิทธิเรียกร้อง แล้วเมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันและจะโอนสิทธิเรียกร้อง จะดำเนินการอย่างไร อีกทั้ง หลักประกันการธุรกิจประเภทสิทธิเรียกร้องเป็นทรัพย์สินที่ไม่แน่นอนคงที่ มูลค่าของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้องอาจมีมูลค่าลดลงหรือเสื่อมค่าลง นั้น ผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่า ควรเพิ่มเติมวรรคสองและวรรคสาม ในมาตรา 10 โดยแก้ไขเป็นข้อความ ดังนี้

“ผู้ให้หลักประกันมีสิทธิในทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันภายใต้บังคับเงื่อนไขเช่นใด จะใช้ทรัพย์สินนั้นเป็นหลักประกันได้ภายใต้บังคับเงื่อนไขเช่นนั้น

กรณีที่นำสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกัน สัญญาหลักประกันทางธุรกิจอยู่ภายใต้บังคับของสัญญาที่นำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ และลูกหนี้แห่งสิทธิสามารถยกข้อต่อสู้ที่มีต่อผู้ให้หลักประกันขึ้นต่อผู้รับหลักประกันได้

ทั้งนี้ ถ้าหลักประกันทางธุรกิจมีมูลค่าลดลงหรือเสื่อมค่าลง ผู้ให้หลักประกันต้องหาหลักประกันใหม่หรือหลักประกันเพิ่มเติมให้มีจำนวนมูลค่าครบถ้วนตามมูลค่าหลักประกันที่จดทะเบียนไว้ และหากผู้ให้หลักประกันไม่สามารถหาหลักประกันใหม่หรือหลักประกันเพิ่มเติมให้มีจำนวนมูลค่าครบถ้วนตามมูลค่าหลักประกันที่จดทะเบียนไว้ได้ ผู้รับหลักประกันมีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากผู้ให้หลักประกัน”

3. ประเด็นปัญหาว่า เพื่อสามารถบังคับหลักประกันทางธุรกิจได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว จึงควรกำหนดเงื่อนไขพื้นฐานในสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ นั้น ผู้ศึกษาจึงเสนอให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ควรใช้อำนาจตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ดังข้อความต่อไปนี้

“สัญญาหลักประกันทางธุรกิจ อาจทำเป็นหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีเงื่อนไขพื้นฐานที่ควรกำหนดในสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ อย่างน้อย ต่อไปนี้

(1) รายละเอียดหนี้ประธานที่กำหนดให้มีการประกันการชำระหนี้

(2) รายละเอียดของทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกัน โดยหากเป็นทรัพย์สินที่มีทะเบียน ให้ระบุประเภท หมายเลข ของทะเบียน และนายทะเบียนด้วย หากเป็นสังหาริมทรัพย์ที่ผู้ให้หลักประกันใช้ประกอบธุรกิจ ให้ระบุ ประเภท ปริมาณ และมูลค่าของทรัพย์สินด้วย และหากเป็นสิทธิเรียกร้อง ให้ระบุรายละเอียดของสิทธิเรียกร้องหรือสัญญา ที่นำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจไว้ด้วย

(3) ข้อตกลงที่ว่า ลูกหนี้ได้ให้ประโยชน์ของลูกหนี้ในทรัพย์สินแก่เจ้าหนี้เป็นประกันการชำระหนี้ ตามที่ระบุในสัญญา

(4) จำนวนเงินสูงสุดที่จะบังคับหลักประกัน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

(5) ระยะเวลาสัญญาที่จะนำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ ต้องครอบคลุมภาระผูกพันการก่อหนี้รายที่จะทำสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ

(6) เหตุบังคับหลักประกัน

(7) สำเนาการจดทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจ

(8) ข้อความที่แสดงว่า เมื่อมีเหตุบังคับหลักประกัน ผู้ให้หลักประกันจะให้หลักประกันแก่ผู้รับหลักประกัน เพื่อเป็นการชำระหนี้

(9) ข้อความที่แสดงว่า ผู้ให้หลักประกันจะไม่นำทรัพย์สินที่วางประกันไปประกันหนี้รายอื่น เว้นแต่ได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้รับหลักประกัน

(10) ลายมือชื่อลูกหนี้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน”

4. กรณีลูกหนี้ล้มละลาย ผู้ศึกษาเสนอให้มีการกำหนดกฎหมายเพิ่มเติม กรณีเมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันทางธุรกิจประเภทสิทธิเรียกร้อง และผู้รับหลักประกันได้จัดทำหนังสือแจ้งเหตุการณ์บังคับหลักประกันไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิแล้ว ตามมาตรา 39 ให้กฎหมายกำหนดให้มีผลผูกพันลูกหนี้แห่งสิทธิที่อยู่ในสถานะพักการชำระหนี้หรือเป็นลูกหนี้ล้มละลายตามกฎหมายว่าด้วยการล้มละลาย ให้ผู้รับหลักประกันเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิอันมีสิทธิดีกว่าเจ้าหนี้รายอื่น เนื่องจากผู้ศึกษามีความเห็น ว่า หลักประกันที่เป็นประเภทสิทธิเรียกร้อง ผู้รับหลักประกันสามารถบังคับหลักประกันได้โดยเข้าควบคุมสิทธิเรียกร้องนั้นได้ทันที เมื่อหนี้แห่งสิทธิเรียกร้องถึงกำหนดชำระ ลูกหนี้แห่งสิทธิสามารถชำระหนี้แก่ผู้รับหลักประกันได้ทันที โดยไม่ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการจำหน่ายหรือบังคับให้ทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิเช่นเดียวกับหลักประกันประเภทอื่น

5. การรับผิดชอบหนี้ในส่วนที่ขาด กรณีบังคับหลักประกันแล้วมีมูลค่าน้อยกว่าหนี้ที่เป็นประกัน ผู้ศึกษามีความเห็น ว่า ควรแก้ไขมาตรา 52 วรรคสาม เป็นข้อความ ดังนี้

“เมื่อบังคับหลักประกันแล้ว กรณีเงินที่ได้จากการจำหน่ายทรัพย์สิน หรือกรณีได้รับชำระหนี้จากสิทธิเรียกร้องที่เป็นหลักประกันแล้ว จำนวนเงินที่ได้สุทธิน้อยกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระ เงินยังขาดจำนวนอยู่เท่าใด ให้ถือเป็นหนี้ที่ผู้รับหลักประกันอาจเรียกร้องจากลูกหนี้ได้ แต่ถ้าผู้ให้หลักประกันไม่ได้เป็นลูกหนี้ จะเรียกร้องจากผู้ให้หลักประกันไม่ได้ และให้ถือว่าหนี้ประธานและหนี้ตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจจะบังคับได้”

6. สิทธิเรียกร้องมีความเสี่ยงที่จะมีมูลค่าลดลงเมื่อเวลาผ่านไป เนื่องจากลูกหนี้อาจชำระหนี้ได้บางส่วน เช่น บางส่วนอาจถูกหักค่าปรับหรือค่าเสียหายตามสัญญาหลักที่นำมาเป็นหลักประกัน หรือเหตุอื่นที่ทำให้ลูกหนี้ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นควรให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ควรใช้อำนาจตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยประกาศหลักเกณฑ์การพิจารณาหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้อง เพื่อเจ้าหนี้หรือนายทุนที่ปล่อยเงินกู้ซึ่งเป็นผู้รับหลักประกันพิจารณาประกอบการรับหลักประกัน ตามลำดับความเสี่ยงในการที่จะไม่ได้รับชำระหนี้ในแต่ละลักษณะของสิทธิเรียกร้อง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11
The 11th STOU National Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- กำชัย จงจักรพันธ์.(2559). เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ ประวัติ ความเป็นมา กระบวนการและขั้นตอนในการตราพระราชบัญญัติดังกล่าวของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ.
- ดารารพร ธีระวัฒน์. (2555). *กฎหมายหนี้ หลักทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอนคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทวีเกียรติ มินะเกษิษฐ. (2537). *กฎหมายเบื้องต้นทางธุรกิจ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธานินทร์ ภัยวิเชียร. (2559). *ระบบกฎหมายอังกฤษ*. กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิตกุล จีระมงคลพาณิชย์. (2552). *กฎหมายประกันด้วยบุคคลและทรัพย์สิน ค้ำประกัน จำน่า จำนอง*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ปิตกุล จีระมงคลพาณิชย์. (2544). *งานวิจัยเสริมหลักสูตรวิชากฎหมายประกันด้วยบุคคลและทรัพย์สิน*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พินิจ ทิพย์มณี. (2552). *หลักกฎหมายธุรกิจ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- สมคิด บางโม. (2545). *กฎหมายธุรกิจ*. กรุงเทพมหานคร: ยูแอนด์ไอ.
- สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2559). *พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ ประวัติ ความเป็นมา กระบวนการ และขั้นตอน ในการตราพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ก.ป. 181/2559)*. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ.
- ไฉไล ศักติวรพงศ์. (2558). เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ. *วารสารร่มพญักษ์ มหาวิทยาลัยเกริก*.
- นิลุบล เลิศนุวัฒน์. (2558). การปรับใช้การประกันหนี้แบบลอย (floating charge) ในระบบกฎหมายไทย. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 44(3).
- ประภัสร์ ศรีสัตยากุล. (2533). *การร่างสัญญาหลักประกัน เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง เทคนิคการเจรจาต่อรองและการร่างสัญญาทางธุรกิจ*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุดา หวังสู่วัฒนา. (2551). ปัญหาการบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องกับการคุ้มครองลูกหนี้ในการทำแฟคตอริง. *วารสารนิติศาสตร์. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 1(1).
- สุวิทย์ สุวรรณ (2553). การประกันด้วยทรัพย์สินตามหลักกฎหมายอเมริกัน. *วารสารกฎหมาย. คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- ทรงยศ พุทธิย์ยงกุล. (2559). *ปัญหาหลักประกันทางธุรกิจ ศึกษากรณีการนำสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร.
- นิรมล นพสิทธิ์. (2557). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาหลักประกันทางธุรกิจร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต)*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

- พิรพร เรืองรองปัญญา. (2549). ปัญหาการบังคับหลักประกันที่เป็นกิจการตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ศึกษาเฉพาะกรณีกิจการที่เป็นหลักประกันล้มละลาย(วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- ภัทรพร เกาทัณฑ์ทอง. (2559). การจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ : ปัญหาและการบังคับใช้. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ยิ่งศักดิ์ เพชรนิล. (2546). หลักประกันทางธุรกิจและปัญหาการบังคับทรัพย์สินหลักประกัน. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- สุภารัตน์ จันทน์เทียน. (2550). ข้อจำกัดของหลักกฎหมายไทยเกี่ยวกับการสร้างหลักประกันการชำระหนี้ : ศึกษาเฉพาะกรณีเครื่องจักร. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร.
- อิสรัตน์ อารังมาศ. (2558). แนวทางการบังคับสิทธิในการนำทรัพย์สินทางปัญญามาเป็นหลักประกัน ทางธุรกิจตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558, (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- กรมพัฒนาธุรกิจ. (2564, 22 พฤษภาคม). ถาม-ตอบพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 (มีนาคม 2559). สืบค้นจาก [https://www.dbd.go.th/law_secru_tran_qanda2%20\(2\).pdf](https://www.dbd.go.th/law_secru_tran_qanda2%20(2).pdf)
- กรวิทย์ ต้นศรี. (2564, 22 พฤษภาคม). พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ...กับการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ SMEs. ธนาคารแห่งประเทศไทย. สืบค้นจาก https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/NorthEastern/DocLib_Research/05-BusinessSecurity.pdf
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 23/2561 เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดขึ้นและการกักเงินสำรองของสถาบันการเงิน. 22 พฤษภาคม 2564. สืบค้นจาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/E/314/T_0022.PDF
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. หลักเกณฑ์การจัดขึ้นและการกักเงินสำรองของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ. 22 พฤษภาคม 2564. สืบค้นจาก https://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/PruReg_HB/Documents/25591103_hearing2_classification.pdf
- ประชาชาติธุรกิจ. (2564, 22 พฤษภาคม). โควิดกระทบยอดสัญญาหลักประกันทางธุรกิจลด 13% หวัง ปี 64 ดีขึ้น. สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/economy/news-631252>
- วนิดา อินทรอำนวย. (2564, 22 พฤษภาคม). หลักประกันตามสัญญาทางแพ่ง. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สืบค้นจาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=2050
- วิมลรัตน์ เพ็ญตระกูล. (2564, 22 พฤษภาคม). ประเทศไทยกับกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ. กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. สืบค้นจาก https://www.dbd.go.th/download/article/article_20180719101751.pdf
- Banking & Financial Institutions Group Newsletter February 2002. Security Interests in Accounts Receivable and Inventory in Common Law and Civil Law Jurisdictions. Mcguirewoods. May 26, 2021. Retrieved from : https://www.mcguirewoods.com/news-resources/publications/financial_services/banking03.pdf.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

Frederic Helsen. (2021). Security in Movables Revisited : Belgium's Rethinking of the Article 9 UCC System. *Heinonline*. June 15 , 2021. Retrieved from : <https://home.heinonline.org/23EurRevPrivateL959.pdf>.

Stephen Semian and Warshaw Burstein. (2021). Lending and taking security in the United States: overview. *THOMSON REUTERS*. June 10, 2021. Retrieved from : [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/9-501-2871?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/9-501-2871?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true).

Bankruptcy No. 10–30193. Adversary No. 12–3015. 489 B.R. 688 United States Bankruptcy Court, N.D. Ohio, Western Division. March 29, 2013.

Dubay V. Williams. United States Court of Appeals. Retrived from : <https://www.casemine.com/judgement/us/5914c7c6add7b049347e5081>

Manchester Nat. Bank v. Roche. United States Court of Appeals. Retrieved from : <https://www.casemine.com/judgement/us/5914a09badd7b0493467bee3>

